

FARKLI SAHTECİLİK YÖNTEMLERİ KULLANILARAK TAHRİF EDİLMİŞ BELGELERİN İNCELENMESİ: İKİ OLGU SUNUMU

Esat Şahin¹, İlhami Kömür¹, Ferruh Baklacioğlu¹, Hacı Mehmet Akın¹,Bahadır Kumral², Hüseyin Bülent Üner^{1,3}¹ Adalet Bakanlığı, Adli Tıp Kurumu, İstanbul, Türkiye² Namık Kemal Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Adli Tıp Anabilim Dalı, Tekirdağ, Türkiye³ İstanbul Üniversitesi, Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul, Türkiye

Alındı: 01.12.2013 / Kabul: 11.02.2014

Sorumlu Yazar: Esat Şahin

Çobançeşme M. Kımız S. No: 1 Yenibosna/Bahçelievler İstanbul - Türkiye, e-posta: dr.esat.sahin@adalet.gov.tr

ÖZET

Orijinal bir belge üzerinde silintiler yapılarak, belge içeriğindeki öğelerin değiştirilmesi ve/veya yeni unsurların ilave edilmesi suretiyle yeni bir belge oluşturulması adli belge inceleme pratiğinde karşılaşılan sahtecilik türlerinden birisidir. Bu çalışmada iki olguda farklı yöntemler kullanılarak gerçek imzadan yararlanmak suretiyle oluşturulmuş üç belge sunulmuştur. Belgeler adli belge inceleme laboratuvarında stereo mikroskop ve VSC 6000/HS cihazları kullanılarak incelenmiştir. Üç farklı belge üzerinde "fiziksel silinti", "kimyasal silinti", "imzanın başka bir belgeden

fotokopi yoluyla taşınması" ve "imzalı boş bir belgenin üzerinin doldurulması" gibi sahtecilik türlerinin kullanılmış olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: imza, sahtecilik, değiştirilmiş belge, adli belge inceleme

EXAMINATION OF ALTERED DOCUMENTS THAT CREATED USING DIFFERENT FORGERY METHODS: TWO CASES REPORT

Esat Şahin¹, İlhami Kömür¹, Ferruh Baklacioğlu¹, Hacı Mehmet Akın¹,Bahadır Kumral², Hüseyin Bülent Üner^{1,3}¹ Council of Forensic Medicine, Ministry of Justice, Istanbul, Turkey² Department of Forensic Medicine, Medical Faculty, Namık Kemal University, Tekirdag, Turkey³ Institute of Forensic Medicine, Istanbul University, Istanbul, Turkey

Received: December 1, 2013 / Accepted: February 11, 2014

Correspondence to: Esat Şahin

Çobançeşme M. Kımız S. No: 1 Yenibosna/Bahçelievler İstanbul - Türkiye, e-posta: dr.esat.sahin@adalet.gov.tr

ABSTRACT

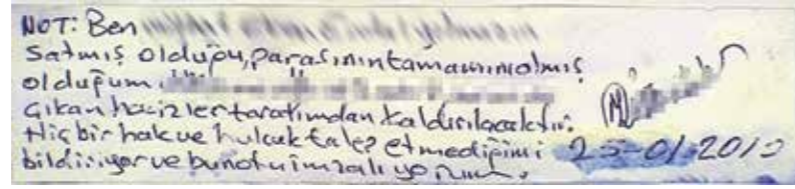
Alteration of documents is one of the methods of fraud in questioned document examination practice. Alterations can be made erasures, replacement and/or insertion of material into an original document. Three altered documents in two cases were presented in this study. These documents were examined with stereomicroscope and VSC 6000/HS in Questioned Document Examination Laboratory. "Abrasion", "chemical eradication", "signature transportation with photocopy" and "filling signed blank documents" were detected on documents in this case.

Key words: signature, forgery, altered document, questioned document examination

GİRİŞ

Türk Ceza Kanunu'nun 209. maddesinin 1. fıkrasında "Belirli bir tarzda doldurulup kullanılmak üzere kendisine teslim olunan imzalı ve kısmen veya tamamen boş bir kağıdı, verilme nedeninden farklı bir şekilde dolduran kişi, şikayet üzerine 3 aydan 1 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır." hükmü bulunmaktadır. 2. fıkrasında ise "İmzalı ve kısmen veya tamamen boş bir kağıdı hukuka aykırı olarak ele geçirip veya elde bulundurup da hukuki sonuç doğuracak şekilde dolduran kişi, belgede sahtecilik hükümlerine göre cezalandırılır." denilmektedir (1).

Yasalarda suç olarak tanımlanmış başka amaçla atılmış imzadan faydalanılarak yeni bir belge oluşturulması adli belge inceleme pratiğinde karşılaşılan sahtecilik türlerinden birisidir (2). Bu tür belgeler gerçek bir imzadan yararlanılarak oluşturulmuş olduklarından genellikle belge üzerindeki imza kabul edilmekte ancak belge içeriğine itiraz edilmektedir (3). Dolayısıyla adli mercilerce çoğunlukla belge içeriğinin sonradan doldurulup doldurulmadığı veya imzanın başka bir yerden transfer edilip edilmediği sorusuna cevap aranmaktadır. Kişilerin -belgenin getirdiği yükümlülükten kurtulmak amacıyla bilerek veya belgeyi hatırlayamama gibi nedenlerle sehven- belge üzerindeki imzayı inkar ettikleri durumlarda ise adli mercilerce yalnızca imza incelemesi talep

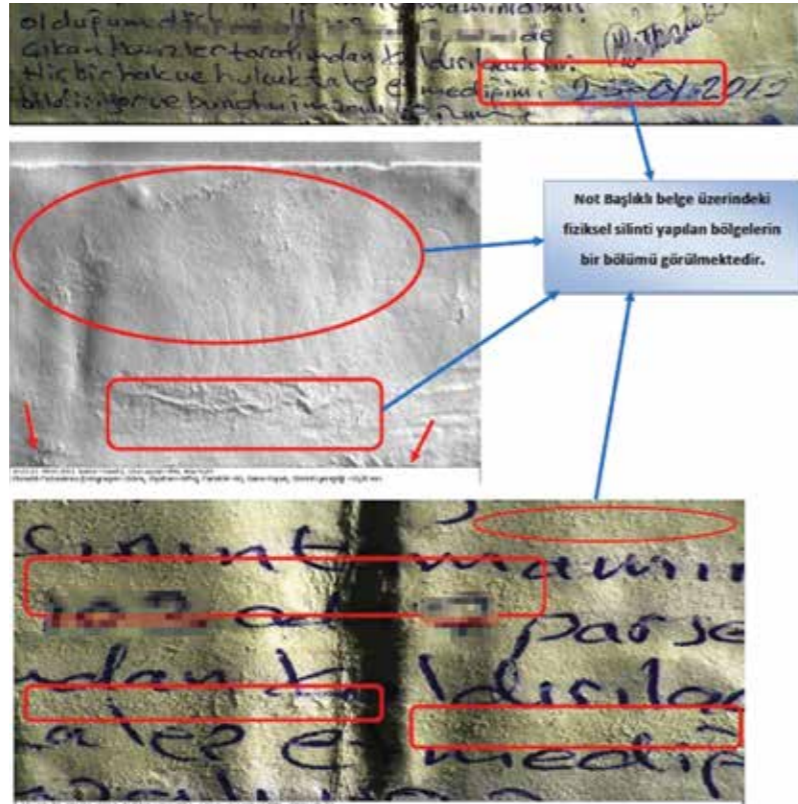

Resim 1: İnceleme konusu birinci belgenin genel görüntüsü

edilebilmektedir.

Bu tür belgeler adli belge inceleme laboratuvarlarında gerekli ekipmanlar altında incelendiğinde -yapılan imza taşıma ve metin oluşturulma türüne göre değişmekle birlikte- imzanın metni onaylar mahiyette atılmadığını gösterir nitelikte bulgular tespit edilebilmektedir.

Bu çalışmada iki olguda farklı yöntemler kullanılarak gerçek imzadan yararlanmak suretiyle oluşturulmuş üç belgenin adli belge inceleme laboratuvarında incelenmesi sonucu tespit edilen bulguların sunulması ve bu tür belgelerin incelenmesinde dikkat edilmesi gereken hususlara dikkat çekmek amaçlanmıştır.

Resim 2: Fiziksel silintiye ait bulgular

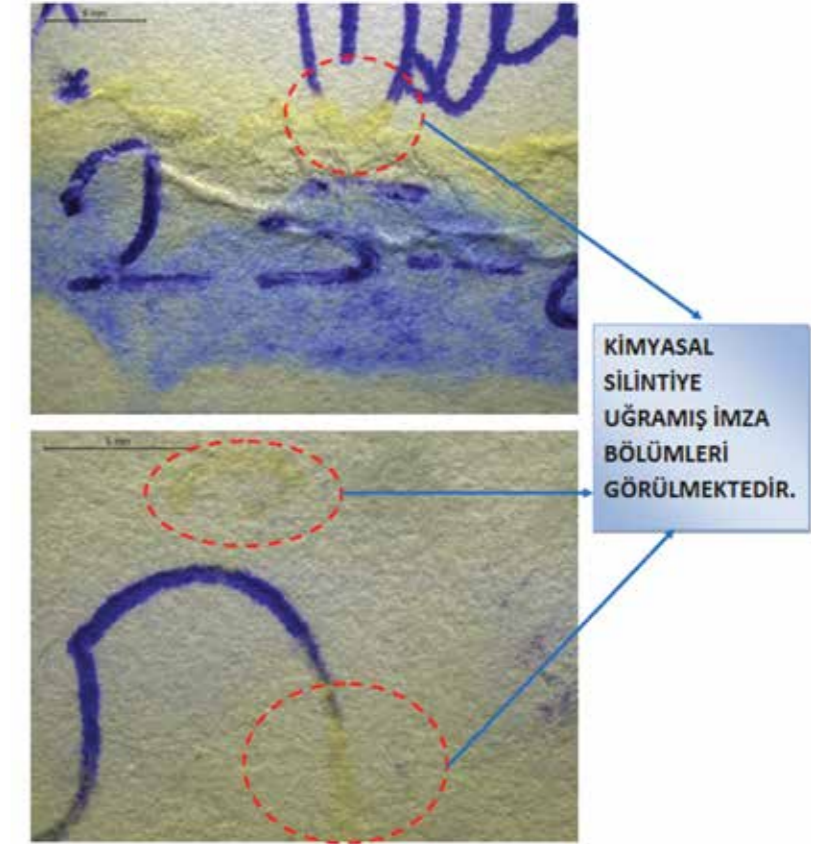
OLGULAR

Olgular Adli Tıp Kurumu Başkanlığı Fizik İhtisas Dairesi Adli Belge İnceleme Şubesi'ne belgeler üzerindeki imzaların başka bir yerden taşınıp taşınmadığının tespiti amacıyla gönderilmiştir. Belgeler öncelikle makroskobik olarak ve daha sonra stereo mikroskop ve VSC 6000/HS (2,4) adli belge inceleme cihazları kullanılarak incelenmiştir.

Olgu 1

Kişiyi yükümlülük altında gösteren iki adet belge incelenmiştir.

Birinci belgenin kenarlarının forme kesim olmadığı, boyutları ve genel görünümü itibarıyla sözleşme türü mutat belgelerden olmadığı görülmektedir (Resim 1). Bu belgenin lup, mikroskop ve VSC 6000/HS cihazı kullanılmak sureti ile yapılan detaylı incelemesi sonucunda "Not" başlıklı belgede imza ile tarih gösterir bölüm arasında ve mevcut metnin satır aralarında fiziksel silinti varlığı tespit edilmiş olup, bu veri Resim 2'de görülmektedir. Söz konusu belgede kimyasal ajanlar kullanıldığını gösterir renk değişimleri ise Resim 3'te, belgedeki imzanın son kısmında ve imza ile tarih gösterir bölümde görülmektedir. Ayrıca imza ile halen inceleme konusu belge üzerinde mevcut olan metin yazılarının farklı evsafa mürekkeple oluşturuldukları görülmektedir (Resim 4). Tüm bu bulgular birlikte

Resim 3: Kimyasal silintiye ait bulgular

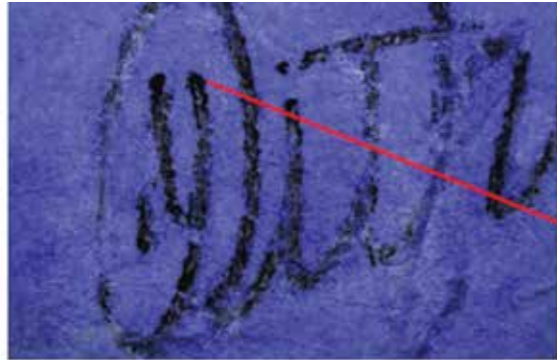
değerlendirildiğinde inceleme konusu belgede evvelce mevcut olan içeriğin gerek fiziksel gerekse kimyasal yöntemler kullanılmak sureti ile silindiği ve oluşan boş alana belgedeki imzayı atmakta kullanılan farklı evsafa mürekkep içeren bir kalem ile bireyi yükümlülük altına sokan yeni bir metnin yazılmış olduğu tespit edilmiştir.

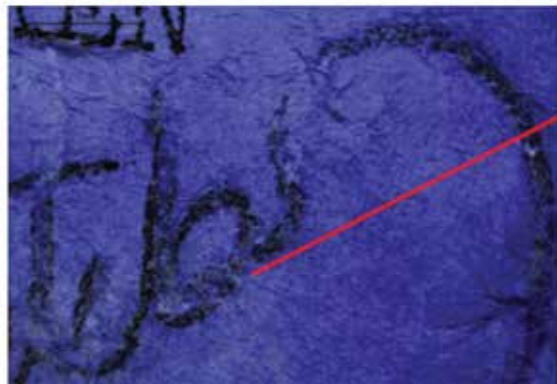
Resim 4: İmza ile yazıların farklı evsafa kalem ile oluşturulduğunu gösteren VSC 6000/HS cihaz görüntüsü

Resim 5: İnceleme konusu ikinci belgenin genel görüntüsü

*Fiziksel yöntemler kullanılarak kısmen kazınmış imza hatları görülmektedir.

*İmzanın toner ile oluşturulmuş olduğu, dolayısıyla ıslak imza olmadığı görülmektedir

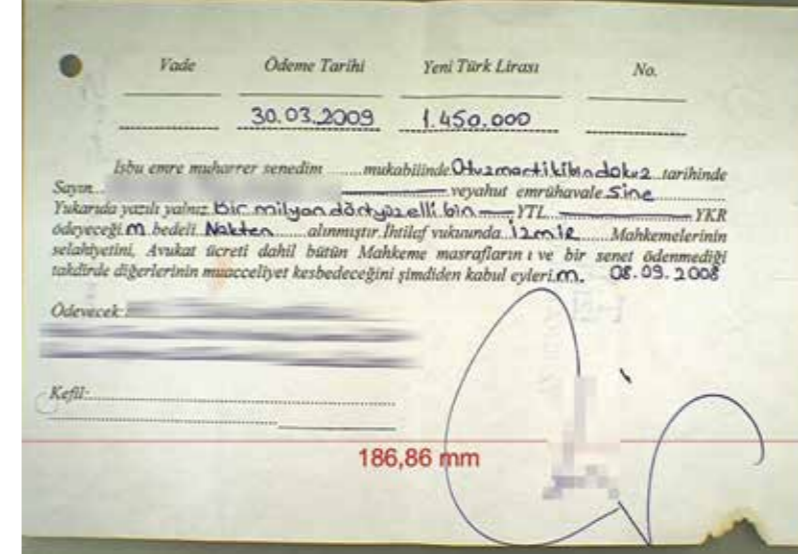
Resim 6: İmzayı oluşturan toner partikülleri ve imza hatları üzerinde kısmi fiziksel silintiler

İkinci belgenin geniş bir alanı kaplayan mavi renkli mürekkeple bulaşık olduğu, metin bölümünün daktilo ile oluşturulmuş olduğu görülmüştür (Resim 5). Belge üzerindeki imzanın mikroskop altında yapılan detaylı incelemesinde imza hatlarının tonerle meydana getirilmiş olduğu, dolayısıyla ıslak imza olmadığı, fotokopi makinesi kullanılarak mevcut belgeye taşınmış olduğu, ayrıca imzanın bazı kısımlarının fiziksel olarak silinmiş olduğu saptanmıştır (Resim 6).

Olgu 2

İnceleme konusu belgenin matbu senetlerden olmadığı, 1.450.000 TL miktarlı bir senet şeklinde düzenlenmiş olduğu görülmüştür (Resim 7). Borçlu gözüken şahıs belge üzerindeki imzanın kendisine ait olduğunu ancak karşı tarafa bu şekilde bir borcunun olmadığını ve böyle bir senet düzenlemediğini belirtmektedir. İnceleme konusu belgenin karşı tarafa şirketinin işlerinde kullanması amacıyla imzalı olarak verdiğini, boş antetli kağıtların kullanılması suretiyle oluşturulmuş olabileceğini iddia etmektedir.

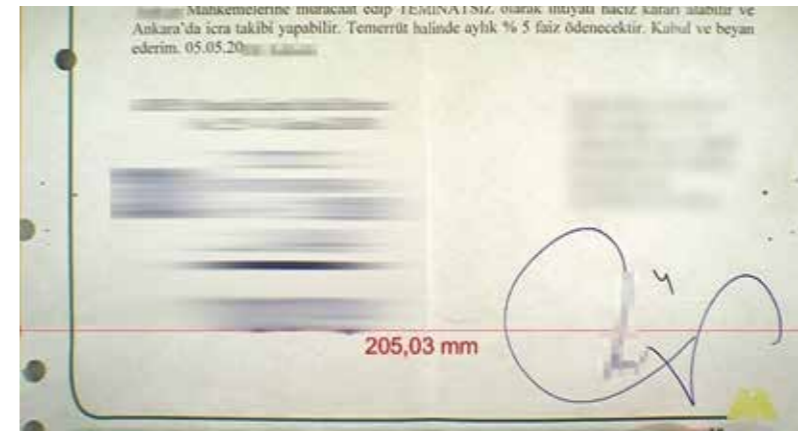
İnceleme konusu olan ve senet şeklinde düzenlenen belge ile mukayese amacı ile gönderilen ve borçlu görünen şirkete ait antetli belge (Resim 8) birlikte incelenmiştir. İnceleme konusu belgenin mukayese amacı ile gönderilen antetli kağıt ile benzer evsafa olduğu, ancak yan kenarlarının forme kesim ol-

Resim 7: İnceleme konusu senet şeklinde düzenlenmiş belge

madığı ve mukayese belgeden daha dar olduğu (İnceleme konusu belgenin eni 86,6mm iken mukayese belgenin 205,03mm eninde olduğu Resim 7 ve 8'de görülmektedir.) tespit edilmiştir. Ayrıca inceleme konusu belgede mevcut imzanın alt bölümünün devamlılığının bozulmuş olduğu, belgenin alt kenarı boyunca mukayese

belgedeki yeşil renkli çizgiye ait kalıntıların mevcut olduğu, belgenin sağ alt kenarında düzensiz bir şekilde yırtılmış bir alan olduğu, düzensiz yırtık alanın kenarlarında fiziksel silinti izleri ve mukayese belgenin sağ alt kenarında mevcut sarı renkli logoya ait kalıntıların mevcut olduğu saptanmıştır (Resim 9,10). Senet şeklinde

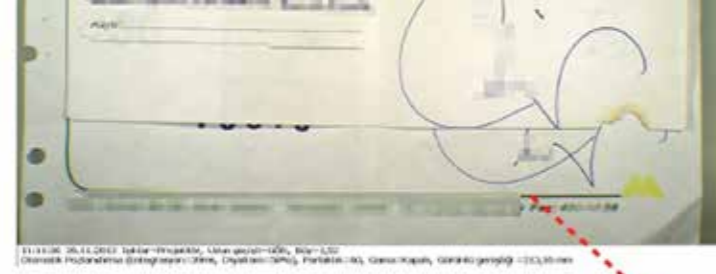
Resim 8: Mukayese amaçlı gönderilen antetli belge örneği

düzenlenmiş inceleme konusu belge üzerindeki imza ile matbu olmayan içerik yazılarının farklı evsafa mürekkeple oluşturulmuş oldukları (Resim 11) tespit edilmiştir.

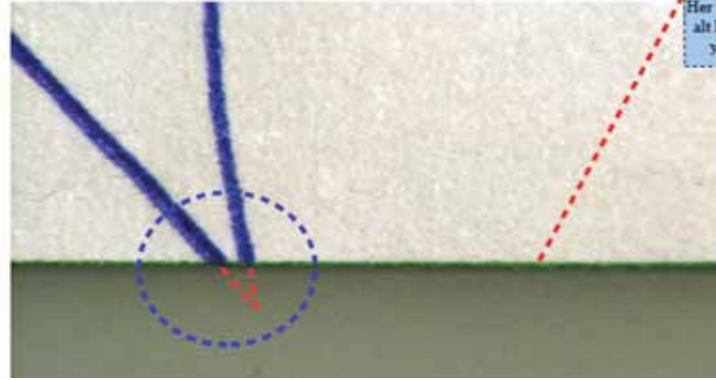
TARTIŞMA VE SONUÇ

Bir belge üzerinde fiziksel ve/veya kimyasal yöntemle silinti yapılarak, belge içeriğindeki öğelerin değiştirilmesi ve/veya yeni unsurların ilave edilmesi suretiyle sahte belgeler oluşturulabilmektedir. Yine gerçek bir belge üzerindeki imzanın bilgisayar, yazıcı ve fotokopi gibi aletler kullanılarak başka bir belgeye taşınması suretiyle veya herhangi bir şekilde elde edilmiş imzalı boş kağıtların imza sahibinin bilgisi ve rızası dışında doldurulmasıyla sahte belgeler meydana getirilebilmektedir (2,5).

Fiziksel silinti genellikle kauçuk silgilerle silme veya jilet ve bıçak gibi kesici veya toplu iğne vb. sivri uçlu aletlerle kazıma yoluyla meydana getirilmektedir. Fiziksel yöntemlerle meydana getirilen aşındırma işlemi kağıt dokusunda bozulmalar, kağıt liflerinde kakmalar meydana getirmektedir. İlaveten belgede evvelce mevcut içeriğe ait bakiyelerin tümünün yok edilememesi beklenir bir bulgudur. Belge içeriğinde evvelce mevcut yazılar bakiye bırakmadan temizlenmiş olsa bile söz konusu yazıların kağıtta oluşturduğu fulaj (kalem baskısına ait kağı-

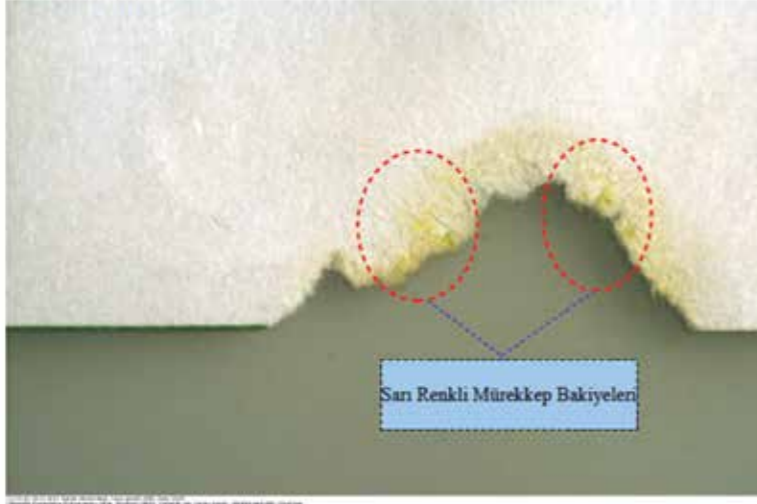
İnceleme konusu belgede imzanın bir bölümü kesilmiş olduğu ve belgenin alt kenarındaki yeşil çizgiye ait kalıntılar görülmektedir.

Her iki belgenin alt kenarındaki yeşil çizgi

Resim 9: İnceleme konusu belgenin alt kenarındaki yeşil çizgiye ait bakiyeler ve imzanın devamlılığında bozulma

İnceleme konusu belgenin sağ alt kenarındaki yutuk alan: fiziksel silinti izleri ve sarı renkli mürekkep bakiyeleri görülmektedir

Sarı Renkli Mürekkep Bakiyeleri

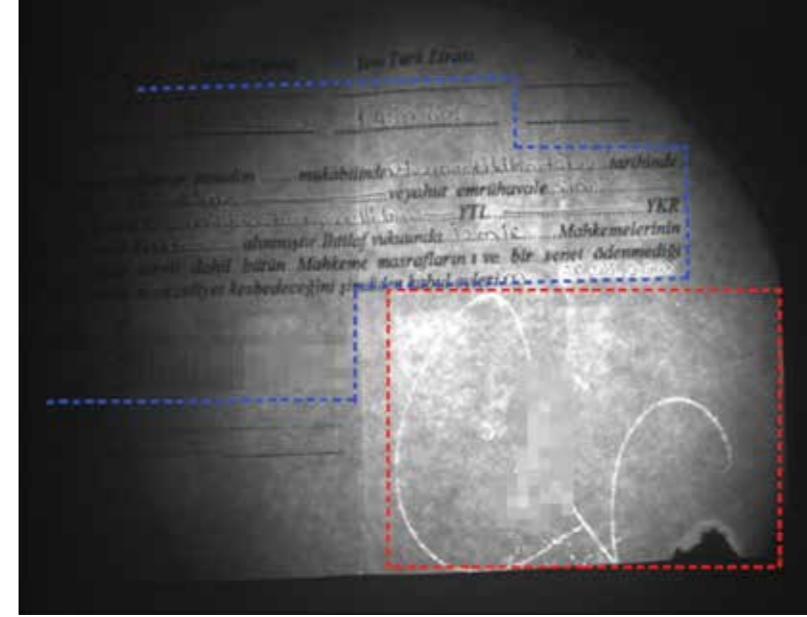
Resim 10: Sarı renkli logo bakiyeleri

dın arka yüzündeki iz) özellikle oblik aydınlatma altında yapılan incelemelerle veya elektrostatik belirleme araçları kullanılarak tespit edilebilir (2,6,7).

Kimyasal silinti ise kimyasal ajanlar kullanılmak sureti ile belge üzerinde evvelce mevcut olan yazı mürekkebinin kağıttan kaldırılması işlemidir. Kullanılan kimyasal ajanlar belge üzerinde çeşitli deliller bırakabilmektedir. Kimyasal silintinin tespiti için belge farklı ışık kaynakları altında incelenmelidir. İnceleme konusu belgede silintinin ultraviyole ve infrared aydınlatma kullanılarak belgelenmesi sık başvurulan yöntemlerdendir (2,6,7).

Birinci olguda Resim 1'de gösterilen "Not" başlıklı belgede imza ile tarih gösterir bölüm arasında, sonradan eklenmiş metnin satır aralarında fiziksel silinti varlığı Resim 2'de görülmektedir. İnceleme konusu her iki olguda borçluya atılmış imzalar birinci olgunun ikinci belgesinde "imzanın başka bir belgeden fotokopi yoluyla taşınması", ikinci olguda ise "imzalı boş bir belgenin üzerinin doldurulması" ile sağlanmıştır. Ayrıca birinci olguda sunulan ikinci belge üzerindeki geniş çaplı mürekkep bulaşığının yapılan sahteciliği gizlemeye yönelik bir kamuflaj çabası olabileceği düşünülmüştür.

Gerçek imzadan faydalanmak suretiyle gerçekleştirilmiş sahtecilik olgularında yalnızca imzanın aidiyeti yönünden yapılacak bir inceleme maddi gerçekten çok farklı hatalı bir sonucun or-

Resim 11: İmza ile metin yazılarının farklı evsafa mürekkeple oluşturulduklarına dair VSC6000/HS cihaz görüntüsü

taya çıkmasına neden olabilir. En doğru sonuca ulaşılabilmesi için adli belge inceleme süreci bir bütün olarak değerlendirilmelidir. Tüm inceleme aşamaları basamaklar halinde uygulanmalı ve gerekli adli belge inceleme cihazları kullanılarak gerçekleştirilmelidir.

KAYNAKLAR

1. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu.
Erişim: www.mevzuat.gov.tr Erişim tarihi: 30.11.2013.
2. Koppenhaver KM, eds. Forensic Document Examination: Principles and Practice. New Jersey: Humana Press, 2007:143-55.
3. Çınar T. El Yazısı ve İmza İncelemeleri. In: Aşıcıoğlu F, ed. Adli Belge İncelemesi. İstanbul: Beta Yayınevi, 2005:62-6.
4. <http://www.fosterfreeman.com/index.php/questioned-document-examination/vsc6000-hs-col-180-comprehensive-examination-system> Erişim tarihi 30.11.2013
5. Clement JL, Risi B. Laboratory Examination of Counterfeit and Fraudulently Altered Documents. International Criminal Police Review. 368: 138-165 Available at: <https://www.ncjrs.gov/App/Publications/abstract.aspx?ID=94467> Erişim tarihi: 09.01.2014.
6. Morton SE, Beal BL. Alterations in Documents. In: Kelly JS, Lindblom BS, eds. Scientific Examination of Questioned Documents. 2nd ed. Florida: CRC Press, 2006:319-35.
7. Mohammed LA. Alterations: Erasures and Obliterations of Documents. In: Jamieson A, Moenssens A, eds. Wiley Encyclopedia of Forensic Science. Published online: September 15, 2009.